

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE BARCELONA

FACULTAD DE VETERINARIA

Microbiología i Immunología

Validat pel curs 1986-87.

Julio Esteban

Curs 1987-88

CURS DE MICROBIOLOGIA I IMMUNOLOGIA

En curs Pla d'Estudis antic

IDENTIFICACIÓ

- Departament : Patología i Produccions Animals
Unitat Docent : Microbiología i Immunología
Caràcter del curs : Anual obligatori
Nombre de classes setmanals: 4 hores teòriques i 2 hores pràctiques
Pre-requisits. : Cap
Asignatures paral.leles : Anatomía i Embriología II. Fisiología Animal
Agricultura. Histología. Bioquímica.
Professors : Dra. M^a de los Angeles Calvo Torras (Catedràtica)
Dr. Francisco Javier Cabañas Saenz (Titular)
Dra. Mª Lourdes Abarca Salat
Lic. Mª Teresa Bruguera Estrada
Lic. Mª Rosa Bragulat Arará

OBJECTIUS

Aquest curs té com a objectiu principal donar a l'alumne els conceptes fonamentals que defineixen la morfologia, fisiologia i bioquímica, capacitat patògena i interaccions dels microorganismes amb el medi ambient, així com el coneixement i aplicació dels mecanismes de control dels mateixos. Es tendeix a donar a més, les bases que capacitin a l'estudiant de la llicenciatura en Veterinaria per emetre judicis, en el seu àmbit professional devant d'una problemàtica que es generi partint de microorganismes, utilitzant eficaçment el mètode científic i les tècniques microbiològiques apropiades.

CONDICIONS D'ENTRADA

L'estudiant que comenci el curs de Microbiología i Immunología deurà:

- a) Conèixer, compendre i aplicar els principis fonamentals, teories metodològiques i el llenguatge bàsic de la Biologia, Química i Física.
- b) Aplicar els principis fonamentals, teories, metodologia i llenguatge bàsic matemàtic i estadístic en la resolució de problemes microbiològics.

OBJECTIUS GENERALS

Al llarg del curs l'alumne deurà:

- a) Desenvolupar el raonament llògic, hipotètic-deductiu que li permeti afrontar amb èxit problemes de caràcter microbiològic.
- b) Conèixer, compendre, aplicar, analitzar, sintetizar i avaluar els conceptes bàsics de morfologia, fisiologia, taxonomia, genètica i bioquímica dels microorganismes.
- c) Conèixer, analitzar i aplicar els mecanismes de control dels microorganismes
- d) Avaluar a la llum dels conceptes bàsics de la Microbiologia i Immunologia, problemes de salut animal.
- e) Desenvolupar la habilitat per identificar microorganismes especialment aquells d'importància veterinària.
- f) Desenvolupar la habilitat per treballar amb microorganismes en condicions experimentals al camp, laboratori i exàmens rutinaris.
- g) Comprendre l'importància de l'Ecologia microbiana.
- h) Desenvolupar hàbits d'estudi i l'interés pels aspectes tecnològics de la Veterinària.

UNITATS DE CONTINGUT: CURS TEORIC

Introducció

- Conceptes de Ciència, Tecnologia i Investigació científica.
- Mètodes de la Ciència i la Tecnologia.
- Limitacions de la Ciència i la Tecnologia.
- Llenguatge de la Ciència i la Tecnologia.
- Evolució històrica de la Microbiologia i Immunologia.
- Concepte actual.

Primera Unitat: La cè.l.lula bacteriana i la seva organització

- Morfologia dels bacteris
 - . Tamany
 - . Forma
- Ultraestructura de les cè.l.lules bacterianes
 - . Estructura de les cè.l.lules bacterianes
 - Flagels
 - Fimbries
 - Càpsules
- Embolcall cel.lular
 - . Membrana citoplasmàtica
 - Mesosomes
 - . Capa de peptidglucà
 - . Paret cel.lular dels bacteris Gram positius
 - . Paret cel.lular dels bacteris Gram negatius
 - . Funció del embolcall cel.lular
- Estructures internes
 - . Nucli
 - . Citoplasma
 - Inclusions citoplasmàtiques
 - . L'espora bacteriana

Segona unitat: Energètic microbiana, biosíntesi i nutrició

- Energia
 - . Fonts d'energia
 - . Fosfat d'alta energia i ATP
 - . Rendiment del creixement
 - . LLum i formació d'ATP
 - . Fosforilació oxidativa i de sustracte
 - . Energia i mecanismes quimiosmotics
 - . Relació amb l'oxigen
- Reaccions metabòliques
 - . Degradació de carbohidrats
 - Vies centrals d'hexoses
 - Vies de les pentoses
 - Formació de productes
 - Regulació

- . Cicle del carboni
- . Cicle del nitrògen i del sofre
- Biosintesis de molècules
 - . Síntesis de molècules petites
 - . Síntesis de macromolècules
 - Síntesis de DNA i RNA
 - Síntesis de proteïnes i lípids
 - Síntesis de macromolècules de superficie
- Nutrició dels bacteris
 - . Factors de creixement
 - El grup de la vitamina B
 - Aminoàcids
 - Purines i pirimidines
 - . Elements inorgànics

Tercera unitat: Creixement de la població bacteriana

- Crecimiento i divisió de les cèl.lules bacterianes
- Creixement de poblacions bacterianes
 - . Mesure del creixement
 - . Ecuacions de creixement
 - . Fases del creixement
 - . Variacions morfològiques
 - . Factors que modifiquen el creixement
 - . Cultiu continu
 - . Creixement sincrònic
 - . Diferenciació cel.lular i morfogènesi
- Fisiología del creixement

Quarta unitat: Genètica microbiana

- Variacions bacterianes
 - . Mutacions
 - . Efectes de la mutació sobre el fenotipus
 - . Base molecular de la mutació
 - . Mutacions induïdes
 - . Regulació genètica
- Naturalessa de la transferència genètica en els bacteris
 - . Transformació
 - . Conjugació

- . Transferència en el cromosoma bacterià
 - . Elements genètics extracromosòmics
 - . Transducció
- Processos que afectan a la expressió, duplicació, integritat i evolució dels gens
- . Expressió gènica
 - . Replicació
 - . Reparació del DNA
 - . Restricció i modificació
 - . Recombinació
 - . Evolució
- Aplicacions pràctiques de la genètica bacteriana

Cinquena unitat: Tècnica bacteriològica

- Microscopia òptica i electrònica
- Exàmen microscòpic "in vivo"
- Mètodes de tinció
- Esterilització
- Medis de cultiu
- Cultiu i aïllament de bacteris aerobis
- Cultiu i aïllament de bacteris anaerobis
- Inoculacions experimentals

Sisena unitat: Immunología

- Components de la resposta immunitaria
 - . Antigenes: naturalesa, immunogenicitat i especificitat
 - . Tipus d'antigenes
 - . Anticossos: naturalesa i estructura
 - . Determinants antigènics de les immunoglobulines
 - . Constituents cel.lulars del sistema immune
 - Òrgans del sistema immune
 - Cèl.lules del sistema immune
 - . Complement
 - Vía clàssica
 - Vía alternativa
- Reaccions serològiques
- . Precipitació cuantitativa
 - . Precipitació en gel
 - . Immunoelectroforesis

- . Aglutinació
- . Proves amb anticossos marcats
- Immunofluorescència
- Radioimmunoassaig
- ELISA
- . Citotoxicitat mediada per anticossos
- . Neutralització
- . Fitxació de complement
- Reaccions d'immunitat cel.lular
 - . Citotoxicitat dels linfocits
 - . Transformació de linfocits
 - . Proves amb linfoquines
- Complexes principals d'histocompatibilitat
- Interaccions cel.lulars amb la resposta immunitaria
- Selecció clonal i altres teorés sobre la producció d'anticossos
- Base genètica de la diversitat d'anticossos
- Immunologia del transplant
- Immunologia del tumor
- Hipersensibilitat
 - . Hipersensibilitat immediata
 - . Reaccions d'hipersensibilitat retardada
 - . Factor de transferència
- La resposta immune en l'immunitat adquirida
 - . Cinètica de la producció d'anticossos
 - . Mecanismes d'immunitat
 - . Vacunes
- Autoimmunitat
- Enfermetats degudes a complexes immunes

Setena unitat: Bacteriologia sistemàtica

- Classificació dels bacteris
- Regne dels procariotes
- Secció I: Espiroquetes
- Secció II: Bacteris Gram negatius helicodals/vibroids, móbils, aeròbics/microaeròfils
- Secció III: Bacteris corbats Gram negatius, immòbils o rarament móbils

- Secció IV: Cocs i Bacils aeròbics Gram negatius
- Secció V: Bacils Gram negatius anaeròbics facultatius
- Secció VI: Bacils anaerobis Gram negatius rectes, corbats i helicoidals
- Secció VII: Bacteris del sofre
- Secció VIII: Cocs anaerobis Gram negatius
- Secció IX: Rickettsies i Chlamidies
- Secció X: Mycoplasmes
- Secció XI: Endosimbionts
- Secció XII: Cocs Gram positius
- Secció XIII: Bacils i cocs Gram positius formadors d'espores
- Secció XIV: Bacils Gram positius, regulars no esporulats
- Secció XV: Bacils Gram positius irregualrs, no esporulats
- Secció XVI: Mycobacteries
- Secció XVII: Nocardioforms

Vuitena unitat: Virologia

- Característiques generals i propietats dels virus
 - . Morfologia del virió
 - . Composició i estructura de les partícules víriques
 - . Multiplicació del virus
 - . Visualització de la replicació viral en cultius cel.lulars
 - . Bioquímica de la replicació viral
 - . Conseqüències de la replicació viral
 - . Genètica viral
 - . Bacteriofags
- Agents virals i quimioteràpics
- Classificació de virus animals
 - . Virus animals: Virus ADN bc, amb embolcall
 - . Virus ADN bc, sense embolcall
 - . Virus ADN mc, sense embolcall
 - . Virus ARN bc, sense embolcall
 - . Virus ARN mc, amb embolcall
 - . Virus ARN mc, sense embolcall
 - . Virus de classificació confosa o dubtosa
- Virus vegetals
- Micovirus

Novena unitat: Micologia

- Característiques diferencials dels fongs
- Tècniques d'aïllament i cultiu
- Criteris de taxonomia fúngica
- Fongs miceliars
- Llevats
- Toxines d'orígen fúngic

Decena unitat: Microbiologia aplicada

- Microbiologia dels aliments
- Control microbiològic de l'aigua
- Control d'esterilitat
- Valoracions microbiològiques d'antibiòtics, vitamines i aminoàcids
- Microbiologia clínica
- Bioenginyeria

Oncena unitat: Ecologia microbiana

- Concepte de Sistema
- Concepte d'Ecologia
- Concepta d'Ecosistema
- Ecosistema terrestre
- Ecosistema aquàtic
- Microbiologia de l'atmòsfera
- Els microorganismes en les transformacions cícliques dels elements
- Utilització dels microorganismes en la producció d'energia
- Relació microorganisme- hospedador

UNITATS DE CONTINGUT: CURS PRACTIC

Primera unitat: Introducció al laboratori de Microbiologia

- Normes per al treball de laboratori
- Descripció del material fungible: utilització i neteja
- Descripció d'instruments i equips: utilització i neteja
- Concepte d'esterilització: instruments bàsics
- Mètodes d'esterilització: fonaments i aplicacions
- Concepte de desinfecció
- Métodes de desinfecció: donaments i aplicacions

Segona unitat: Instruments i tècniques de Microscopia

- Principis bàsics
- Instruments bàsics: tipus de microscopis i accessoris
- Utilització del microscopi: observacions en fresc
- Mètodes de medició

Tercera unitat: Medis de cultiu, colorants, tincions i reactius utilitzats a Microbiologia

- Tipus de medis de cultiu
- Fonaments, preparació i aplicacions dels diferents medis de cultiu
- Principals colorants: fonaments, tècniques i aplicacions
- Principals tincions: fonaments, tècniques i aplicacions
- Principals reactius: fonaments, tècniques i aplicacions

Cuarta unitat: Quantificació i aïllament de microorganismes aerobics i anaerobics

- Recontes de U.F.C.
- Tècniques de sembra: fonaments i aplicacions

Quinta unitat: Identificació de microorganismes

- Sistemàtica de bacteris: fonamenta, mètodes i aplicacions
- Sistemàtica de fongs: fonaments, mètodes i aplicacions

Sexta unitat: Mètodes en Virologia

- Mètodes de cultiu, detecció i identificació de virus

Setena unitat: Mètodes en Immunologia

- Reaccions de precipitació, aglutinació i fixació del complement
- Altres mètodes de diagnòstic

LECTURES OBLIGATORIES

INTRODUCCIO

- STANIER, R.Y. et. al.- Microbiologia. Capítulo I, págs. 1-19 1.984.
Ed. Reverté.

PRIMERA UNITAT

- STANIER, R.Y. et. al.- Microbiología. Capítulo 5, págs. 115-147. 1.984
Ed. Reverté.

SEGONA UNITAT

- SCHLEGEL, H.G.- Microbiología general. págs. 176-247. 1.975. Ed.Omega

CUARTA UNITAT

- WATSON et. al. ADN Recombinante. Capitol 2, págs. 9-24 1.986. Ed. Labor

SISENA UNITAT

- WEISMAN, I.L.- Inmunología. Conceptos fundamentales. págs. 1-28. 1.983.
Ed. Alhambra.
- SIKORA, K. y SMEDLEY, H.M.- Anticuerpos monoclonales. Serie Biología Fundamental. Capítulos 1,2 y 4. 1.986. Ed. Reverté.

VUITENA UNITAT

- MATHEWS, R.E.F.- Classificació i Nomenclatura dels virus. págs. 35-41, 44-55, 61-69, 79-82, 89-93, 104-105, 106-123, 128-135, 138-147. 1.984.
Sociedad Española de Microbiología (grupo de Virología)

NOVENA UNITAT

Manual de Laboratori. Diagnóstico de laboratorio en Micología clínica.
Departamento de Patología y Producciones Animales. Unidad docente de
Microbiología. Facultad de Veterinaria de la U.A.B. 1.986

Manual de laboratori. Control e identificació de fongs i micotoxines
en pinsos i materies primes utilitzades en la industria alimentària.
Departament de Patología i Producció Animal. Unitat docent de Microbiología.
Facultat de Veterinària U.A.B. 1.983

LLIBRES DE TEST

- BROCK, T.D. - Biologia dels microorganismes. Ed. Omega
- HOLT, J.G. (Ed.) - BERGEY'S Manual Of Systematic Bacteriology. Vol. 1 i 2 - 1.984 Williams i Wilkins
- MOHANTY, S. i DUTTA, S. - Virologia veterinaria. 1.983. Ed. Interamericana
- STANIER, R.Y., ADELBERG, E.A. e INGRAHAM, J.L. - Microbiologia. 1984. Ed. - Reverté, S.A.
- TIZARD, I. - An Introduction to Veterinary Immunology. 1.982. Saunders Co.

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

- BAKER, F.J. i BREACH, M.R. - Medical Microbiological Techniques. 1.980 BUTTERWORTHS Ed.
- BIER, DIAS da SILVA, Goyze-Motas. - Fundamentals of Immunology. 1.980 Springer-Verlag.
- BUXTON, A. i FRASER, G. - Animal Microbiology Vol. I i II 1.977. Ed. Blackwell Scientific Publication
- COLLINS, C. i Grange, J.M. (Eds.) Isolation and identification of microorganisms of medical and veterinary importance. 1.985. Academic Press
- DAVIS, B. et. al. - Microbiology. 1.980 Harper i Row Pub. Inc.
- FREEMAN, B.A. - Microbiología de Burrows. 1.986 Interamericana
- FROBISHER, M. et. Al. Microbiología. 1.978. Ed. Salvat
- GILLESPIE, J.H. i TIMONEY, J.F. - Hagan y Bruner Enfermedades infecciosas de los animales domésticos. 1.983. La Prensa Médica Mexicana
- LENNETTE, E.H. et. Al. Manual of Clinical Microbiology. 1.980 ASM
- LURIA, S.E. i DARRELL, J.E. - Virologia general. 1.977. Ed. Omega
- MERCHANT-PACKER. - Bacteriología y Virologia veterinarias. 1.975. Ed. Acribia.
- PELCZAR, REID i CHAN. - Microbiología 1.977. MacGraw Hill
- ROSE, N.R. i BARRON, A.L. (Eds.). - Microbiology. Basic principles adn clinical applications. 1.983 MacMillan Pub. Co.
- SITES, D.S. et. al. 1.985. Inmunología Básica y Clínica. Ed. El Manual Moderno.
- WEISSMAN, I.L. - Inmunología. Conceptos fundamentales. 1.983. Ed. Alhambra.

AVALUACIO GENERAL

El curs de Microbiologia i Inmunologia s'avaluarà de la següent manera:

- a) Es donarà importància en un 50% al curs teòric i al curs pràctic, essent imprescindible per aprovar haver superat el curs pràctic.
- b) El curs pràctic tindrà com a requisit l'assistència obligatòria al total de les sessions, havent de portar l'estudiant bata blanca, llapis gras i manual de laboratori degudament complimentat.
- c) Les proves parcials i exàmens inclouràn els continguts teòrics, pràctics i lectures obligatòries.

Les proves parcials es realitzaràn a la classe següent a la que s'acabin les Unitats, d'acord al calendari següent; incluint les unitats de pràctiques realitzades fins aquest moment.

Unitats	Prova
Introducció, Primera i Segona Unitat	Primera
Tercera i Quarta Unitat	Segona
Sisena i setena Unitat	Tercera
Vuitena i Novena Unitat	Quarta
Desena i Oncena Unitat	Quinta

- D) Els exàmens, tant el teòric com el pràctic inclouràn totes les Unitats desenvolupades al llarg dels respectius cursos i es realitzaràn separadament. La data oportuna de realització dels exàmens es comunicarà oportunament.
- e) En el curs pràctic, sense previ avís, es realitzaràn proves curtes a l'inici de la sessió, de laboratori, que inclouràn els continguts de totes les pràctiques realitzades fins aquest moment. La puntuació obtinguda computarà per la calificació final de les pràctiques.
- f) Els cursos teòrics i pràctics tindràn el següent nombre de proves:

Curs teòric	Curs pràctic
5 proves parcials	5 proves parcials
1 exàmen	5 proves inicials 1 exàmen

- g) Les proves i els exàmens seràn del tipus de selecció múltiple, termes aparellats, tèrminos exclosos, verdades o fals, justificació i resposta oberta es descontaràn sempre les respostes equivocades de les correctes per a la puntuació final. La qualificació es donarà segons les normes vigents. La

correcció de les proves i exàmens es publicaràn oportunament en el tauló d'anuncis de la Unitat Docent. Les proves i els exàmens podràn revisar-se dins dels tres dies hàbils següents a la publicació dels resultats.

h) La no realització d'una prova o d'un exàmen, tant del curs teòric com del pràctic, presuposa l'obtenció de la qualificació mínima (1)

i) L'inasistència només podrà ésser justificada per la presentació de un certificat metge oficial o un altre document que confirmi amb seguretat el motiu de l'inasistència. Per aquests casos, en una data que és comunicarà oportunament al finalitzar el curs i en el cas de les proves parcials, abans de l'exàmen se'ls convocarà per realitzar-les.